

О. Ю. Редько,
доктор економічних наук, професор,
професор Національного центру обліку та аудиту,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
E-mail: alexredko1950@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7696-256X>

Аудиторські недоліки: від діагнозу до передбачення

У статті досліджуються причини виникнення певного феномена, що полягає у стабільному повторенні протягом трьох останніх років (2022–2024 рр.) у практиці роботи суб'єктів українського аудиту одних і тих самих недоліків, які системно виявляються при зовнішньому контролі якості аудиту. Попри постійне оприлюднення Комітетом з контролю якості Аудиторської палати України річних звітів по результатам перевірок, зазначені недоліки дублюються іншими суб'єктами аудиторської діяльності. Зроблена спроба пояснити цей феномен ігнорування застережень зовнішніх контролерів іншими учасниками ринку аудиторських послуг в країні. Основними недоліками організаційного характеру є певне ігнорування як вимог чинного законодавства, так і міжнародних стандартів аудиту. Щодо суті недоліків, то в їх основі лежить неврахування ризиків, притаманних процесу аудиту фінансової звітності.

Авторська позиція полягає в тому, що причиною такого стану є сама вітчизняна аудиторська спільнота, де переважна частина аудиторів професійно вигоряє. На це суттєво впливають чинники часу та психологічний тиск постійних швидких змін у професійній діяльності. До того ж переважна частина аудиторів наразі виходить за межі пенсійного віку, водночас у цьому середовищі відсутня достатня ротація молоді. Наразі в Україні чітко спостерігається тенденція до максимальної централізації регулювання аудиторської діяльності, здійснюваного руками Міністерства фінансів та його Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. У найближчий час Міністерству підпорядковуватиметься внутрішній аудит та його сертифікація, а може навіть і ліцензування, що практично ліквідує можливість перетікання зрілих за віком зовнішніх аудиторів у внутрішній аудит. І далеко не всі нинішні внутрішні аудитори зможуть сертифікуватися, ну хіба що через корупційний чинник. Тому у нинішніх аудиторів може виникнути проблема працевлаштування. Посилиться тиск на аудиторів, спричинений упровадженням новітніх інформаційних технологій, зокрема штучного інтелекту. Це потребує залучення молоді до аудиторського фаху. Але з огляду на суттєве зниження престижу професії аудитора та важкість отримання сертифіката перспективи у старшого покоління аудиторів сумні. Напевно не виживуть українські професійні організації аудиторів, які не опікуються питаннями розроблення методик аудиту і, перш за все, юридичного захисту практиків аудиту від зовнішнього контролю якості, лобіюванням інтересів професії в органах законодавчої влади. У найкращому випадку такі організації перетворяться у комерційні навчальні платформи чи хаби з підвищення кваліфікації як зовнішніх, так і внутрішніх аудиторів. На думку автора, це певною мірою загрожує стагнацією розвитку аудиту в Україні. Але нам не звикати, особливо тим аудиторам, які жили і працювали у роки застою часів кінця СРСР. Тож будемо продовжувати спостерігати і своє робити.

Ключові слова: *аудит, помилки та порушення, аналіз причин недоліків, оцінка ризиків, професійне вигорання.*

Постановка проблеми. Автор досліджує певний феномен в аудиторській діяльності в Україні. Ось вже впродовж трьох років поспіль Комітет з контролю Аудиторської палати України (далі – АПУ) констатує наявність практично одних і тих самих недоліків, які є систематичними, стабільно існують, а отже, загалом характеризують практику надання аудиторських послуг [1–3]. Ці недоліки виявляються під час перевірок якості аудиту в різних суб'єктах аудиторської діяльності. Така

проблемна ситуація вимагає аналізу причин та їхнього дискусійного обговорення.

Мета статті – необхідність дослідження причин наявності порушень з боку суб'єктів аудиторської діяльності та системного ігнорування зауважень зовнішніх контролерів аудиторською спільнотою.

Результати дослідження. До написання цієї статті автора спонукало ознайомлення з річними звітами Комітету з контролю якості Аудиторської

палати України за 2022–2024 рр. Ця інформація оприлюднена на сайті АПУ і є у вільному доступі. Звіти мають офіційний характер і затверджені протоколами засідань Ради Аудиторської палати України від 26.01.2023 р. № 102, від 22.02.2024 р. № 135 та від 30.01.2025 р. № 156 ([1–3] відповідно). Для кращого розуміння ситуації ми використали також результати анкетування вітчизняних аудиторів, яке нещодавно провела АПУ і результати якого теж оприлюднені на її сайті [4].

Перевірки дотримання вимог Міжнародних стандартів аудиту (далі – МСА), вимог Закону України про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність (далі – Закон) та вимог до системи управління якістю аудиторських послуг, які здійснює Комітет, охоплюють невелику кількість суб'єктів аудиторської діяльності (далі – САД), але досить чітко характеризують стан українського аудиту в аспекті системи комплаєнс на загальнодержавному та професійному рівнях. Окрім цього, слід зауважити, що Комітет протягом року перевіряв різні САД, тому повторення виключено. Моніторинг усунення зауважень у статті не розглядається.

До яких висновків дійшов Комітет:

1. Досить розпливчато, декларативно і бездоказово Комітетом сформульовано такий висновок: результати перевірок якості аудиторських послуг за останні кілька років свідчать про те, що допущення недоліків та порушення в системі управління якістю аудиторських фірм суттєво впливають на якість результатів аудиторських послуг, складеної САД аудиторської документації, а також достовірність фінансової звітності та обґрунтованість основи для висновку САД про досягнення загальних цілей аудиту.

На жаль, жодного доказу прямого зв'язку між недотриманням вимог МСА або Закону з якістю результатів аудиту не наведено. Це цілком зрозуміло, бо в Україні (й у світі) відсутнє чітке критеріальне визначення якості аудиту, яке замінено деклараціями про врахування суспільних інтересів, достовірність даних, незалежність тощо. Тому цей висновок не має ґносеологічної цінності.

2. А от другий висновок Комітету досить симптоматичний і практично діагностичний. Більшість недоліків, ідентифікованих Комітетом при проведенні перевірок якості аудиту фінансової звітності, є повторювальними щодо попередніх років. Це, з одного боку, можна зрозуміти: одні й ті самі недоліки в роботі аудиторських фірм не тільки поширені, а й існують постійно. А з іншого, така ситуація свідчить про те, що САД в Україні належним чином не враховують оприлюднювані Комітетом упродовж трьох років поспіль узагальнені результати проведених перевірок з контролю якості у вигляді аналізу порушень, не цікавляться такою інформацією й ігнорують попередження про ви-

явлені недоліки в інших САД. А це своєю чергою означає досить суттєву закритість вітчизняних САД, самоусунення їх від спілкування з колегами по професії через Аудиторську палату України.

Тут трохи відволікнемося від контролю якості та звернемо увагу на таке. Результати анкетування аудиторської спільноти, проведеного АПУ, охопили приблизно 15% усіх аудиторів України, яких усього 2700 та з яких близько 1000 є непрацюючими. Більше 60% респондентів беруть участь у всіх навчально-просвітницьких заходах АПУ. Від 40% до 60% учасників задоволені або дуже задоволені такими заходами [4]. Тоді незрозуміло, чому весь передовий аудиторський досвід не використовується на практиці, а недоліки в роботі САД повторюються з року в рік? Відповідей на це питання може бути багато і ми до них дійдемо. Але повернемося до звітів Комітету. Його фахівці відмічають такі найбільш поширені недоліки аудиторської практики:

- недоліки застосування методології аудиту або загалом відсутність аудиторської методології (проблеми оцінювання ризиків суттєвого викривлення на рівні фінансової звітності та на рівні тверджень, визначення та застосування суттєвості; застосування аналітичних процедур; застосування аудиторської вибірки; тестування заходів контролю; аудит облікових оцінок тощо);
- недотримання вимог щодо об'єктивності та компетентності до внутрішніх контролерів якості виконання завдання;
- відсутність доказів фактичного перегляду політик і процедур у зв'язку з оновленнями у МСА;
- порушення порядку подання інформації до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності (стаття 22 Закону [5], відсутність контролю за своєчасним поданням САД змін до відомостей);
- відсутність політики і процедур оплати праці персоналу, що передбачали б стимули для забезпечення якості робіт (стаття 23 Закону [5]);
- проведення обов'язкового аудиту без внесення інформації до відповідного розділу Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності (статті 6 та 29 Закону [5]);
- відсутність належного контролю за призначенням ключового партнера з аудиту з числа кваліфікованих працівників, які працюють за основним місцем роботи (стаття 24 Закону [5]);
- відсутність ведення особових справ за кожною юридичною особою, фінансова звітність якої перевіряється (стаття 24 Закону [5]);
- неоплата або несвоєчасна сплата внесків на користь АПУ (стаття 15 Закону [5]);

Указані вище основні недоліки в роботі САД є базовими та виявлені у 2022 році. Проте, як справедливо відмічає Комітет, вони практично по-

вторюються в тому самому асортименті й надалі (у 2023 та 2024 роках). Комітет протягом трьох років поспіль з сумом констатує незадовільний рівень урахування САД узагальнених Комітетом порушень цими суб'єктами вимог щодо якості аудиту та невжиття запобіжних заходів щодо їхнього завчасного усунення.

Також контролери акцентують увагу на недоліках у роботі САД у частині оцінки ризиків, а саме:

- невизначення ризику шахрайства як значного ризику;
- неналежне тестування значних ризиків;
- нездатність оцінити ризик шахрайства з достатньою ретельністю та професійним скептицизмом;
- недоліки виконання аналітичних процедур при плануванні/завершенні аудиту;
- неналежна оцінка ризиків та/або неналежне визначення дій у відповідь на ризики;
- неналежна увага до ризиків недотримання законодавчих і нормативних актів.

На нашу думку, виявлені недоліки в роботі САД свідчать про таке:

1. В Україні практично відсутня офіційно встановлена чи прийнята за консенсусом усіма аудиторомі або членами аудиторських громадських організацій методологія надання професійних аудиторських послуг у розрізі конкретних або типових замовлень на професійні послуги. МСА є певною пародією на методологію, бо вони надають певні рекомендації щодо тих чи інших етапів аудиту. Фахівці знають, що методологія – це вчення про способи та систему понять організації діяльності, а от методика – це опис конкретних прийомів, способів, техніки виконання тих чи інших завдань, робіт або процедур. Тому МСА ближче до методики, ніж до методології. Але ці різниці мало що допоможуть, бо САД практично ігнорують сумний досвід колег, які не пройшли контроль якості аудиторських послуг. У деяких САД методику перевірки того чи іншого об'єкта намагаються впровадити за рахунок внутрішньофірмових стандартів. Однак такі стандарти не набули масового поширення, а їх автори не діляться ними з колегами по цеху. Це актуалізує необхідність узагальнення професійним організаціями так званих кращих практик. Тут слід схвалити ініціативу АПУ, яка на тридцятому році існування аудиту в Україні розпочала роботу зі створення методик аудиту.

2. Суттєвішим є феномен певного ігнорування суб'єктами аудиторської діяльності вимог МСА та чинного законодавства з аудиту. Зокрема, неінформування про зміни у складі САД, несплата членських внесків до АПУ або до Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (ОСНАД). На нашу думку, це пояснюється невисоким рівнем дохідності 2/3 САД у країні, їх мінімальною чисельністю та обмеженістю фізичної

можливості розвивати професійну діяльність. Це стара хвороба українського аудиту. А її ускладнення – небажання об'єднуватись у більші фірми або у національну мережу. Усе ще поширена практика, коли одна аудиторська фірма завдяки зв'язкам свого керівника або власника отримує замовлення, а потім передає його на виконання іншому САД як субпідряднику (зазвичай за 30–40% вартості).

Що цікаво і водночас парадоксально, так це дані про навчання аудиторів. За результатами опитування АПУ, понад 60% респондентів серед аудиторів брали участь у всіх заходах АПУ. Задоволені цими заходами близько 50%, а дуже задоволені – 40%. При цьому більш ніж 3/4 респондентів виказали бажання отримувати нові знання у таких сферах, як розгляд практичних ситуацій та аналіз складних ситуацій (тобто реальна практика аудиту), законодавчі зміни в аудиторській діяльності, інноваційні методи аудиту. Тоді виникає цілком логічне запитання: а чому ж із року в рік повторюються одні й ті самі недоліки в роботі САД, які виявляє Комітет АПУ з контролю якості? Є два варіанти відповіді: або ті, кого перевіряли, не беруть участь у заходах АПУ, або результати таких заходів не використовуються їхніми учасниками у професійній практиці. З огляду на законодавчо встановлену вимогу щорічного обов'язкового підвищення кваліфікації для аудиторів такі заходи слугують простим способом забезпечити собі можливість і далі надавати професійні послуги, маючи галочку про підвищення кваліфікації. Таку саме погану роль зіграла й відміна обов'язкового тестування залишкових знань після участі у навчальному заході. Хоча досвід минулих років свідчить, що 99,9% аудиторів успішно здавали тести, але ж...

3. Комітет з контролю якості акцентує увагу на проблемах САД з оцінки або визначення ризиків. Психологічно така ситуація цілком зрозуміла. По-перше, МСА не містять кількісних параметрів розміру ризиків, а лише вербальні – малий, середній, високий. Це в принципі зрозуміло, бо кількісний параметр буде чисто суб'єктивний. Але практикуючі невеликі САД апіорі визнають ризик високим і не беруть на себе труднощі обґрунтовувати таке рішення. Аналогічна ситуація і з застосуванням статистичної вибірки та критеріїв суттєвості. Значно безпечніше здійснити суцільну перевірку та ігнорувати суттєвість загалом. Хоча це потребує більше зусиль і витрат часу, але надає певний рівень гарантії, що помилки в обліку та звітності будуть виявлені. Отже, страх помилки призводить до трансформації аудиту в аналог ревізії часів СРСР.

Причин викладеного вище декілька. Перш за все, за нашими спостереженнями, реально професійно працюючих САД не більше 20–25% від усіх аудиторських фірм. Це означає, що професійний САД може собі дозволити підвищувати кваліфікацію своїх штатних аудиторів, мати кошти на ак-

туалізацію програмних продуктів з автоматизації аудиту, утримувати власне офісне приміщення та службовий транспорт, брати платну участь у заходах АПУ або у міжнародних професійних конференціях. Не кажемо вже про більш-менш достойну (за українськими мірками) заробітну плату працівників. Цього не можуть собі дозволити мікро- та міні-САД, у штаті яких від двох до п'яти працівників, а офісні приміщення орендовані. Тому поступово збільшується частка аудиторів, які за основне місце роботи мають навчальні заклади, а аудит є певним підробітком. І таких САД в Україні переважна більшість. При цьому ми абстрагуємося від особливостей аудиторської діяльності під час війни, серед яких еміграція аудиторів за кордон або в інші області України, зменшення коштів у замовника на аудиторські перевірки, повне руйнування активів САД і тих самих замовників аудиту.

По-друге, слід зважати на гендерний і віковий ценз вітчизняних аудиторів, з одного боку, та зміни у правовому полі вітчизняного аудиту – з іншого. Результати анкетування АПУ показали, що розподіл практикуючих українських аудиторів за віковими групами є таким: до 30 років – 0,8%, 30–40 років – 11,6%, 40–50 років – 31,3%, 50–60 років – 31,5%, 60+ років – 24,8%. Ці результати можна інтерпретувати так: третина аудиторів народилася в 1970-ті роки, чверть аудиторів – у 1960-ті роки. Отже, 57,3% діючих аудиторів застали часи СРСР, вчили радянській бухоблік та ревізію як систему контролю і, що головне, мали стабільні доходи та не шукали заробітку в умовах його постійної невизначеності. Далі – різке впровадження міжнародних стандартів бухобліку та звітності, потім поява аудиту та МСА з їхніми узагальненими термінами філософського нахилу. Після 10 років існування стабільного аудиту (у його вітчизняному розумінні) відбувся різкий перехід на якість аудиту та її контроль плюс практично перехід від саморегулювання (насправді – відсутності реального регулювання професійної діяльності) до жорсткого державного регулювання аудиту. Зважаючи на те, що в Україні аудит – це жіноча професія (75,5% аудиторів – жінки), то серед цієї вікової категорії вітчизняних аудиторів (нагадаємо, більше половини!) когнітивний дисонанс – типове явище. До того ж на жінках-аудиторах лежить нелегка соціальна функція утримання сім'ї, яку ніхто не відміняв. А якщо до них додати 31,3% аудиторів віком 30–40 років, то отримуємо 88,6% чисельності практиків аудиту, які підпали під дію суттєвих нормативних і психологічних змін у своєму професійному житті за досить стислий період. Крім того, цей прошарок аудиторів має суттєвий історичний професійний досвід. Так, практичний стаж роботи в аудиті понад 20 років має 51,8% працівників, а 10–20 років

– 28,8%. Тобто більше 80% вітчизняних аудиторів обрали аудит як основну професію.

Окремо хочемо додати, що за результатами опитувань членів Професійної організації аудиторів, бухгалтерів та викладачів обліково-контрольних дисциплін дуже високим є попит на семінари з питань професійного вигоряння та його попередження саме серед аудиторів, а не бухгалтерів чи викладачів.

Діагноз. На нашу думку, професійна аудиторська спільнота країни умовно хвора на таку собі аудиторську прогерію, або синдром Хатчинсона-Гілфорда (HGFS). Цей стан характеризується такими симптомами (професійними, а не медичними, безумовно):

1. Втомлюваність від безперервних покращень нормативного регулювання професійної діяльності. А тут ще поява звітності сталого розвитку.

2. Професійне вигоряння від постійної невизначеності сьогодення та найближчого майбутнього свого бізнесу.

3. Важке сприйняття закордонної термінології або термінології програмування.

4. Тяжіння до конкретики, а не до висловів типу “в усіх суттєвих аспектах”, “неналежним чином”, “суттєвість” тощо.

5. Неспроможність екстраполювати так звані кращі практики або досвід інших аудиторів на власну професійну діяльність. Аргумент – навіщо? І так нормально працюємо, клієнти задоволені.

6. Неволодіння (або недостатнє володіння) іноземною професійною мовою, що тягне за собою певний комплекс неповноцінності та недовіру до сучасного перекладу нормативних актів з Європи, унеможливує спілкування з колегами з закордону.

7. Певна втома від необхідності постійно вчитися та підвищувати власну кваліфікацію. Якщо щорічне удосконалення професійних знань іноземними аудиторами є нормою, то старша частина аудиторів не звикла до такого.

8. Важка конкуренція з молодшими сучасними аудиторами, які народились і вже розуміють що таке біткоїн, хмарні технології, штучний інтелект, електронний кабінет та як програмувати комп'ютер або просто користуватись існуючими програмними продуктами.

9. Життя одним днем, тобто сьогодні на сьогодні.

Передбачення. На думку автора, викладене вище дає певні підстави для очікування змін в аудиторському середовищі України. Зокрема, ідеться про таке:

1. Невпинне скорочення чисельності аудиторів у країні. Його негативні результати важко визначити наперед, особливо зважаючи на ризики війни та повоєнного стану.

2. Посилення тиску держави на професійний аудит. Не за горами повний контроль Міністерства фінансів або ОСНАД за всіма аудиторами, у тому числі внутрішніми. А це ліцензування, сертифікація, повторна сертифікація та інші заходи. З огляду на віковий ценз аудиторів їм нікуди буде перейти на роботу, хіба що повернутися до бухгалтерського обліку, аутсорсінгу чи консалтингу з обліку й оподаткування. Зважаючи на те, що ОСНАД апріорі створювався не для допомоги аудиторам а для реалізації каральної функції, цілком можливим є колапс в аудиторській професії.

3. Поступове поширення штучного інтелекту сприятиме омолодженню аудиторської спільноти. Хоча, з іншого боку, це досить проблематично з огляду на бар'єри вступу у професійну спільноту через дорогі та важкі кваліфікаційні іспити.

4. Якість результатів аудиту і надалі залишатиметься невизначеною а її оцінка зовнішнім контролем (а не користувачем аудиторських послуг, що було б логічним) матиме каральний характер.

5. Аудиторська спільнота України залишатиметься закритим суспільством, яке не підтримує внутрішні комунікації, а суб'єкти аудиту є вкрай індивідуальними. До цього роль та вага професій-

них аудиторських організацій впаде до мінімуму, а найбільш креативні з них стануть звичайними навчальними хабами на кшталт міжнародних комерційних навчальних об'єднань бухгалтерів (АССА, АІСПА, ІА тощо). Поширення останніх в Україні цілком передбачуване, але фінансовий результат їхньої діяльності сумнівний.

6. Беззаперечно, що привабливість професії аудитора серед молоді буде суттєво знижуватися, поступаючись менеджменту та праву.

Висновки. Усе це викликає сумне передчуття. Те, що професійний аудит старіє, – це природно. Але тривожить відсутність зміни поколінь, украй незначний відсоток молодих аудиторів та осіб, які успішно здають сертифікаційні іспити. Ось і у вищих закладах освіти кафедри обліку й аудиту перейменовують на кафедри обліку та оподаткування. Аудит як професія, на нашу думку, втрачає яскраву привабливість для молоді, його успішно витісняють право, фінанси та зовнішньоекономічна діяльність. Суспільство та бізнес вже звикли до існування аудиту, але все ще не відчують його прагматичної цінності й тому не формують попит на професію. Поки що майбутнє аудиту в Україні скрито в тумані невизначеності. Тож будемо спостерігати.

Список використаних джерел

1. Протокол (витяг) чергового засідання Ради Аудиторської палати України від 26.01.2023 р. № 102. URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/Витяг_Протокол_102_26.01.2023.pdf
2. Протокол (витяг) чергового засідання Ради Аудиторської палати України від 22.02.2024 р. № 135. URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/Витяг_Протокол-№135-від-29.02.2024_на-сайт.pdf
3. Протокол (витяг) чергового засідання Ради Аудиторської палати України від 30.01.2025 р. № 156. URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/Витяг_Протокол-№156-від-30.01.2025.pdf
4. Результати опитування серед аудиторів та САД щодо заходів Аудиторської палати України у межах проходження безперервного професійного навчання. Опитування проведене 17–26.01.2025 р. згідно з Рішенням Ради АПУ від 16.01.2025 р., протокол № 155. URL: https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2025/02/2025_01_16-Результати-опитування-щодо-безп_навчання-діаграми.pdf
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258, станом на 20.06.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

References

1. Protokol (vytyah) chervovoho zasidannia Rady Audytorskoï palaty Ukrainy vid 26.01.2023 r. № 102 [Protocol (extract) of the regular meeting of the Council of the Audit Chamber of Ukraine of January 26, 2023 No. 102]. www.apu.com.ua. Retrieved from https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/Витяг_Протокол_102_26.01.2023.pdf [in Ukrainian].
2. Protokol (vytyah) chervovoho zasidannia Rady Audytorskoï palaty Ukrainy vid 22.02.2024 r. № 135 [Protocol (extract) of the regular meeting of the Council of the Audit Chamber of Ukraine of February 22, 2024 No. 135]. www.apu.com.ua. Retrieved from https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/Витяг_Протокол-№135-від-29.02.2024_на-сайт.pdf [in Ukrainian].
3. Protokol (vytyah) chervovoho zasidannia Rady Audytorskoï palaty Ukrainy vid 30.01.2025 r. № 156 [Protocol (extract) of the regular meeting of the Council of the Audit Chamber of Ukraine of January 30, 2025 No. 156]. www.apu.com.ua. Retrieved from https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/Витяг_Протокол-№156-від-30.01.2025.pdf [in Ukrainian].
4. Rezultaty opytuvannia sered audytoriv ta SAD shchodo zakhodiv Audytorskoï palaty Ukrainy u mezhakh prokhodzhennia bezperervnoho profesiinoho navchannia. Opytuvannia provedene 17–26.01.2025 r. zhidno z Rishenniam Rady APU vid 16.01.2025 r., protokol № 155 [Results of a survey among auditors

and SAA regarding the activities of the Audit Chamber of Ukraine within the framework of continuous professional training. The survey was conducted on January 17–26, 2025 under the Decision of the Council of the Audit Chamber of Ukraine of January 16, 2025, protocol No. 155]. *www.apu.com.ua*. Retrieved from https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2025/02/2025_01_16-Результаты-опытування-шкодо-безп_навчання-діаграми.pdf [in Ukrainian].

5. Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 21.12.2017 r. № 2258, stanom na 20.06.2024 r. [On Audit of Financial Statements and Auditing. Law of Ukraine of December 21, 2017 No. 2258, as of June 20, 2024]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> [in Ukrainian].

O. Yu. Redko,

DSc in Economics, Professor,

Professor of National Center for Accounting and Audit,

National Academy of Statistics, Accounting and Audit,

E-mail: alexredko1950@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7696-256X>

Audit Drawbacks: From Diagnosis to Prediction

The author explores the causes giving rise to a phenomenon of the recurrence, over the latest three years (2022–2024), of the drawbacks in audit entities' practices regularly revealed by the external audit quality control. In spite of the continuous publicizing of annual reports by the Committee on Quality Control at the Audit Chamber of Ukraine, these drawbacks have been replicated by other audit entities. The author attempted to interpret this phenomenon of ignoring the cautions articulated by external auditors by other participants of the audit market in Ukraine. The main drawback of organizational nature is disregard for the requirements of both the current Ukrainian law and international standards of audit. It essentially means the omission of risks specific to the process of financial reporting.

The author's view is that the situation originates from within the domestic auditing community where the overwhelming majority of auditors burn out as professionals. This is an upshot of time-related factors and psychological pressures from perpetual and quick changes in the auditor's profession. Besides that, while the overwhelming majority of auditors have reached the pension age, the auditors' community has not been sufficiently replenished by youth. Today, Ukraine features a clear tendency towards the maximal centralization of regulation specific to audit, a policy pursued by the Ukrainian Ministry of Finance and its Audit Public Oversight Body of Ukraine. The forthcoming period will see the internal audit, its certification, and, maybe, even its licensing fully subordinated to the Ministry, a move virtually shutting down an opportunity for an influx of mature-age auditors in the internal audit. Far from all the existing internal auditors will have access to the certification, if they do not resort to corruptive steps. The existing auditors, therefore, will face the job-placement challenge. Also, the auditors will find themselves under the increasing pressure due to the implementation of innovative information technologies, artificial intelligence in particular. This requires the involvement of youth in the audit profession. But the old-generation auditors have gloomy prospects given the plummeting prestige of the auditor's profession. The Ukrainian professional organizations of auditors not concerned with elaborating audit methodologies, and especially those not dealing with legal protection of practical auditors from the external quality control or with lobbying professional interests in legislative power bodies, will not likely to survive. At best, such organizations will turn into commercial training platforms or professional development hubs for both external and internal auditors. The author believes that it poses a threat of stagnation in the Ukrainian audit. But our auditors are used to it, especially ones who lived and worked in time of stagnation at the end of the Soviet era. So, we will continue to watch the events and do our job.

Key words: *audit, mistakes and violations, analysis of causes of drawbacks, risk assessment, professional burning out.*

Бібліографічний опис для цитування:

Редько О. Ю. Аудиторські недоліки: від діагнозу до передбачення. *Статистика України*. 2025. № 1. С. 122–127. Doi: 10.31767/su.1(108)2025.01.12

Bibliographic description for quoting:

Redko, O. Yu. (2025). Audytorski nedoliky: vid diahnozu do peredbachennia [Audit Drawbacks: From Diagnosis to Prediction]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 1, 122–127. Doi: 10.31767/su.1(108)2025.01.12 [in Ukrainian].